

**Завдання I етапу Всеукраїнської
учнівської олімпіади зі словацької мови та літератури
у 2025/2026 навчальному році
9 клас**

I. SLOVENSKÝ JAZYK

Jennifer Lynn Alvarez: LŽI V PLAMENŮCH

Obivatelja kalifornského mesta Gap Mountain vedia, kedy hrozí obdobie požiarou. Vtedy je každá manipulácia s ohňom prísne zakázaná. Stačí iskryčka a následky môžu byť katastrofálne. Osemnásťročná Hannah Warnerová, šerifova dcéra, to má stále na pamäti. Keď však s priateľmi nechtiac založia požiar, z miesta činu ujdú a dohodnú si alibi. Oheň sa však nekontrolovateľne šíry a plamene zachvátia aj blízky národný park. Priatelia sú pod veľkým psychickým tlakom a strácajú nervy. Hannah robí všetko, čo je v jej sylách, aby spoločné tajomstvo ochránila, veď aj dobrý ľudia občas urobia chybu. Lenže tu ide o veľa. V hre sú ľudské životy.

Čo by ste robili, ak by ste založili požiar, ktorý zničí mesto? Priznali by ste sa či nie? Toto rieši naša päťica tínedžerov, ktorá sa rozhodne klamať, a to ovplyvní ich životy... už nikdy nič nebude ako predtým.

Musím povedať, že na to, ako mi boli tieto hlavné postavy nesympatické (ale áno, chápem, sú to tínedžeri, správali sa veku primerane, nerozvážne, impulzívne, detinsky), tak som si čítanie príbehu veľmi užila.

Vždy sa niečo dialo, začíname požiarom, ktorý ničí všetko, takéto následky nikto nečakal a mne sa presne toto páčilo. Celé je to také skutočné, drsné a naozaj vážne, čo si naša päťica neuvedomuje, až, kým ich nezačnú zožierať výčitky.

Tu je krásne ukázané, ako má všetko dominový efekt. Veľké výčitky, veľké strachy, veľké sebeckvá, to všetko pomaly ničí partiu “príšeriek” a ich životy. **Dokážu žiť s týmto tajomstvom do konca svojich životov alebo sa stane niečo ešte horšie?**

Za seba môžem povedať, že toto je skvelo vystavané, napínavé, desivé, ničivé, nekontrolovateľné a plné zamotaných lží.

ZDROJ: <https://www.martinus.sk/684751-lzi-v-plamenoch/kniha>

1. V texte je 10 chýb. Nájdi v prvom odseku chyby a slová vypíš bez chýb.
2. Citovaný text je: a/ náučný text b/ recenzia c/ román d/ posudok
3. Zdrojom citovaného textu je:

a/ Martin

b/ Kalifornia

c/ internet

d/ kniha

4. Čo je v Kalifornii zakázané v období požiarov?

5. Kto spôsobí rozsiahly požiar s katastrofálnymi následkami?

6. Doplň vetu: Aj dobrí ľudia občas _____

7. Koľko týždňov patrí medzi hlavných hrdinov v príbehu knihy?

8. Vysvetli slovo „týnedžer“: _____

9. Hannah sa snaží

a/ neklamať

b/ zvaliť vinu na priateľov

c/ tvári sa, že sa nič nestalo

d/ udržať tajomstvo

10. Napíš synonymum k slovu klamstvá v tom istom páde a čísle

klamstvá _____

11. Vypíš z textu 3 cudzie slová: _____

12. Vypíš z textu jedno slangové slovo: _____

13. Vysvetli slovné spojenie „začnú ich zožierať výčitky“: _____

14. Urči vzor a gramatické kategórie slova „výčitky“

15. Z podčiarknutej vety vypíš menný prísudok.

II. LITERATÚRA

MIROSLAV VÁLEK: Po písmenku

Plakal by som, ale nemám za čím.

Myslel by som, nemám na koho.

*Po písmenku si tú pieseň značím,
opíja ma ako alkohol.*

Po písmenku, po písmenku ďalšie...

*Ani tolkých v abecede niet,
Koľko zrád a podlosti a falše.*

Nepozerať, nie, nedívať sa späť.

Medzi nami je už všetko jasné;

aj tá láska, aj tie rozchody.

16. Ktorý básnický prostriedok využíva autor v básni viackrát?

a/ básnický prívlastok

b/ opakovanie slov - epizeuxu

c/ anaforu – opakovanie slov na začiatku veršov

d/ epiforu - – opakovanie slov na konci veršov

17. Vypíš z básne prirovnanie: _____

18. Vypíš z básne slovesá v podmienovacom spôsobe. _____

19. Vypíš z textu zdrobneninu /deminutívum: _____

20. Napíš čím by si chcel byť v budúcnosti.

**Завдання I етапу Всеукраїнської
учнівської олімпіади зі словацької мови та літератури
у 2025/2026 навчальному році**

10 клас

I. SLOVENSKÝ JAZYK

Milan Rúfus - slovenský básnik, literárny historik, prekladateľ a esejista. Narodil sa v Závažnej Porube v rodine murára. Študoval na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši, kde aj zmaturoval. Potom študoval slovenčinu a dejepis v Bratislave.

Zostal vyučovať na FF UK v hlavnom meste Slovenska. Prednášal dejiny slovenskej a českej literatúry. V školskom roku 1971 - 1972 pôsobil na univerzite v Neapole, kde prednášal slovenský jazyk a literatúru. Od roku 1990 do svojej smrti v roku 2009 žil na dôchodku v Bratislave.

Prvé básne publikoval v časopisoch Prameň, nový rod, Mladá tvorba a Borba. Debutoval básnickou zbierkou Až dozrieme. Inšpiroval sa slovenskou ľudovou slovesnosťou a dielami viacerých slovenských maliarov.

Okrem tvorbi pre dospelých sa venoval tiež písaniu kníh pre deti a mládež. Okrem vlastnej tvorby tiež prebásnil Dobšinského Prostonárodné slovenské povesti a venoval sa prekladom z nórčiny, španielčiny, ruštiny a češtiny. Jeho diela vyšli v angličtine, bulharčine, češtine, francúzštine, maďarčine, nemčine, nórčine, poľštine, rómčine, ruštine, taliančine a ďalších jazykoch.

Je držiteľom niekoľkých cien za literatúru. Cena Literárneho fondu za najlepšiu pôvodnú slovenskú tvorbu, trikrát bol nominovaný na Nobelovu cenu za literatúru. V roku 2009 mu bol udelený Pribinov kríž 1. triedy - visoké štátne vyznamenanie, za mimoriadne zásluhy a kultúrny rozvoj krajiny.

1. V texte je 10 chýb. Vypíš chybné napísané slová bez chýb.

2. K uvedeným slovám utvorte jedno:

synonymum – * *študoval* - _____

* *poézia* - _____

3. K uvedeným slovám utvorte jedno:

antonymum (opozitum) – * *sýty* - _____

* *chudobný* - _____

4. Ako sa volala prvá zbierka Rúfusových básní?

5. Vyhľadaj v texte skratku: _____

6. Vypíš z textu vybrané a odvodené slová (6)

7. Ako vzniklo slovo „nórčina“?

A/ skladaním B/ odvodzovaním pomocou sufixu C/ skracovaním D/ predlžovaním

8. Urči všetky slovné druhy v podčiarknutej vete.

9. Aký je podmet v podčiarknutej vete. Napíš ho: _____

10. Vypíš z textu násobnú číslovku. _____

11. V ktorých mestách pracoval M. Rufus? _____

12. Urči, ktoré povolanie nepatrí k menu Milan Rúfus:

a/ pedagóg

b/básnik

c/ prekladateľ

d/kňaz

13. Doplňte predložky s/z; so/zo:

_____ Bratislavy

_____ dcérou

_____ stola

_____ susedom

II. LITERATÚRA

Milan Rúfus: Čo je báseň

Položiť na stôl presné ako chlieb

alebo voda. Alebo

medzi dva prsty soľ.

To je báseň.

A nestúpať si pritom na päty.

Tým menej na špičky. Mať čas.

Z hlboka

vytiahnuť okov a rovno na prameni

si nepostaviť krám, ba ani chrám.

Až budú pstruhy tiahnuť Jordánom,

nekúpiť prút a vedieť, že sa rieka

neskladá z rýb.

Že o to jej je viac,

o čo je báseň väčšia od slova.

Nie kameň.

Socha. Žena Lótova –
to je báseň.

14. Vyhľadaj v texte prirovnania:

15. Vyhľadaj, s ktorým slovom v texte sa rýmuje slovo „chrám“:

16. Vypíš z básne slová, ktoré súvisia s Bibliou.

17. Vypíš z básne slová, ktoré pomenúvajú časti ľudského tela.

18. Ako rozumieš slovám „mat' čas“

19. Ktoré slovo nepatrí do kontextu básne:

a/ kameň b/ socha c/ žena Lótova d/ lístok

20. Opíš ako tráviš svoj deň.

**Завдання I етапу Всеукраїнської
учнівської олімпіади зі словацької мови та літератури
у 2025/2026 навчальному році**

11 клас

I. SLOVENSKÝ JAZYK

ADAM KRŠIAK: Zaručeného klamára spoznáš jednoducho

Väčšina ľudí do určitej miery klame, predofšetkým, keď niekomu nechceme ublížiť. Niektorí ľudia však klamú oveľa častejšie a pri situáciách, ktoré si to ani nevižu. Prečo klameme, čo nás k tomu vedie, ako to identifikovať a ako to ovládať? Uvedomujeme si, že klamstvá majú následki?

Najbežnejšie malé klamstvá sú zväčša neškodné, kedy nechceme raniť niekoho city alebo vyvolať konflikt. Keď niekomu povieš, že ty nevadí, že meškal 30 minút, určite ťa to vnútri hnevá, ale ide o prijateľné takzvané „biele klamstvo“ s cieľom zachovania sociálnej harmónie.

Mnohý nechcú vždy počuť pravdu. Napríklad v otázke vzhľadu, kedy sa ty úplne nepozdáva outfit druhého človeka, no aj napriek tomu povieš, že vyzerá skvelo. Klamstvá majú následky, s prihliadnutím na to, o akú veľkú či nevyhnutnú lož ide. **Treba si uvedomiť, že ak niekto zistí, že si klamal, navzdí to zmení tvoj vzťah s danou osobou.**

Klamáry majú taktiež tendenciu zakrývať si zraniteľné časti tela ako napríklad hrdlo, hrudník, hlavu a brucho. „Často som to videla v súdnej sieni, keď pracujem ako konzultant pre advokátov. Vždy, keď vidím, ako si niekto rukou zakrýva predok hrdla, viem povedať, že klame,“ hovorí Lillian Glass, behaviorálna analytička a expertka na reč tela, uvádza Business Insider.

Hlavným dôvodom, prečo klameme, je nízke sebavedomie. Chceme potešiť toho druhého a zapôsobiť tým, že hovoríme to, čo by podľa nás chceli počuť. Tínedžeri často klamú, aby sa začlenili do kolektívu, do ktorého možno nemajú patriť, no chcú. Deti by však mali poznať dôsledky klamstva, keď sa o ňom druhí dozvedia, nebudú veľmi nadšení. Nenarastie im veľký nos, ale už im nikdy nemusia uveriť.

Naše telá na sebe väčšinou dávajú poznať, keď klameme. Odborníci odporúčajú, aby sme sa pri odhaľovaní klamára sústredili na nasledujúce signály.

Ako odhaliť klamára:

- vyhýba sa očnému kontaktu a sústreďuje ho stále na niečo iné,
- zakoktáva sa, má pauzy v rozprávaní, často si odkašľava,

- mení tón či hlasitosť hlasu,
- pre tú istú situáciu ponúka namiesto jednej výhovorky viacero výhovoriek,
- stojí/sedí v obrannom postoji s rukami prekríženými na hrudi,
- je mierne začervenaný na tvári alebo krku,
- trie si, hladká alebo sa často dotýka nosa,
- na moment vyplazí jazyk, keď niečo popiera,
- odvádza pozornosť od problému,
- pôsobí nepohodlne.

ZDROJ: STARTITUP.SK

1. Vypíš z textu bez chyby slová (10), ktoré sú gramaticky nesprávne napísané.

2. Hore uvedený text patrí do štýlu

a/ administratívneho b/publicistického c/umeleckého d/ hovorového

3. Vysvetli cieľ „bieleho klamstva“.

4. Napíš, ktoré sú zraniteľné časti tela:

5. Vypíš slovo, ktoré významovo nepatrí do skupiny slov: _____

klamár, podvodník, luhár, podfukár, poctivec, falošník, cigán, švindler

6. Vypíš všetky prísudky z hrubo vytlačenej vety:

7. Vypíš z podčiarknutej vety ohybné slovné druhy a zarad' ich (substantíva, adjektíva,...)

8. Napíš skratku k slovu „*takzvané*“ : _____

9. Vypíš z textu 3 cudzie slová:

10. Vypíš z prvého odseku slová, v ktorých dochádza k spodobovaniu:

11. Napíš opozitá k uvedeným slovám:

čestný –

špinavý –

II. LITERATÚRA

Miroslav Válek: SLOVO

(úryvok)

*Hovor vždy pravdu,
aj keď slovo vyhýbavé
bolo by práve
lákavé.
Nepridávaj ho k veciam
ako cukor ku káve.*

*Hovor pravdu,
aj keď oči kole.
Pravdy holé
bývajú občas horké.
Nezníž sa nikdy k výhovorke!*

12. Vysvetli, čo znamená slovo „úryvok“.
13. Vyhľadaj v texte prirovnanie.
14. Vysvetli frazeologický zvrät „oči kole“.
15. Vypíš z textu slovo, ktoré popisuje chuť a pripíš k nemu 2 ďalšie slová, ktoré označujú nejakú inú chuť.
16. Vymysli si a napíš súvetie, prečo najčastejšie ľudia klamú:
17. Vyhľadaj v básni dvojice slov, ktoré sa rýmujú.
18. Vypíš z básne 2 básnické prívlastky.
19. Vypíš z básne básnický imperatív (príkaz).
20. Opíš svoj obľúbený školský predmet.